
Ostróda, st. I, gm. loco, woj olsztyńskie, AZP 25-56/27

Informator Archeologiczny : badania 32, 245-246

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Muszyna, st. 1, gm. *loco*, woj. nowosądeckie, AZP 177-66/1 - patrz: okres nowożytny

Ojców - Jaskinia Łokietka, gm. Skąła, woj. krakowskie, AZP 99-55/22 - patrz: paleolit

Olesno-Walce, st. 4, gm. *loco*, woj. częstochowskie, AZP 85-41/15 - patrz: wczesna epoka żelaza

Olsztyn, st. XXIV, ratusz, gm. *loco*, woj. olsztyńskie - patrz: okres nowożytny

Olsztyn, st. XXIV, Targ Rybny, gm. *loco*, woj. olsztyńskie - patrz: okres nowożytny

Olsztyn, st. XXIV, Targ Rybny, gm. *loco*, woj. olsztyńskie - patrz: okres nowożytny

Ołobok-klasztor, gm. Sieroszewice, woj. kaliskie - patrz: okres nowożytny

Opalenie, st. 3, gm. Gniew, woj. gdańskie, AZP 24-45/ - - patrz: wczesna epoka żelaza

OSTRÓDA, st. I, gm. *loco*, woj. olsztyńskie, AZP 25-56/27

- miasto późnośredniowieczne i nowożytne (XV-XX w.)

Badania archeologiczne wyprzedzające budowę, przeprowadzone przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez J. Popławskiego (inwestor prywatny). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 90 m².

Wykop założono w południowej pierzei ulicy Wyspiańskiego między nowymi budynkami nr 10 i 12. Podkreślić należy, iż na skutek prac ziemnych (przeprowadzonych w początku lat 90-tych podczas wznoszenia budynku nr 10) znacznie wykraczających poza działkę zasadniczą, z pierwotnej powierzchni 90 m² badanej obecnie działki, do badań pozostało zaledwie 45 m² (10 x 4,5 m), po uprzednim usunięciu nawarstwień śmietnikowych i zasypiskowych. W trakcie prowadzonych badań uchwycono między innymi dwa poziomy ulicy okężnej.

Pierwszy z nich wystąpił na wysokości ca 100,30 m n.p.m. w postaci poziomo ułożonych dranic w układzie północ-południe. Wykonano je z drewna sosnowego i ułożono na legarach w układzie wschód-zachód. Badania dendrochronologiczne tego poziomu dały wynik: 1337 rok (rok ścięcia drewna).

Drugi poziom, licząc od góry, a więc starszy, wystąpił na wysokości ca 98,90 m n.p.m. Była to bardzo prymitywna konstrukcja. Skraje północny i południowy ulicy ograniczają obrobione bale dębowe ułożone w układzie wschód - zachód w odległości 2,7 m od siebie. Wnętrze między balami wypełnia rodzaj faszyny w postaci cienkich gałązek z odrostami. Natomiast przestrzenie między gałązkami uzupełniono trawą i szarym piaskiem.

Pobrane z tego poziomu próbki do badań dendrochronologicznych nie dały się, niestety, wydatować. Bezpośrednio nad „faszyną” wystąpił nieliczny rozdrobniony materiał ceramiczny, który można datować na XIV wiek. Być może, iż mamy tu do czynienia z nawierzchnią funkcjonującą w trakcie budowy murów miejskich lub krótko przed ich wzniesieniem. Innym elementem architektonicznym odsłoniętym w trakcie prowadzonych badań był niewielki fragment miejskich murów obronnych w południowo-wschodniej części wykopu. Natrafiono tu na mur gotycki w układzie północ - południe, a więc prostopadły do przebiegu murów miejskich w tej części miasta. Był to zatem fragment baszty otwartej zniszczonej od strony południowej.

Uchwycono lico zachodnie na wysokość ca 3,5 m. i na odcinku ca 4 metrów u podstawy i 1 m w zachowanym stropie. Mur zbudowano z dużych kamieni narzutowych układanych warstwowo i łączonych na zaprawę wapienną. Na wysokości ca 97,35 wystąpiła niewielka odsadzka fundamentowa, natomiast na wysokości ca 100,05 m n.p.m. uchwycono rolkę ceglaną z cegieł układanych główkowo na płask. Fundament kamienny baszty miał w tym miejscu 2,8 m. wysokości. Podsumowując należy stwierdzić, iż prace prowadzono w rejonie, w którym od średniowiecza przebiegała tzw. Okrężnica czyli ulica przymurna. Ulica ta w początkach funkcjonowania miasta była częściowo nasypem wykonanym z gliny (w partii przylegającej do murów), częściowo zaś (od strony północnej) wykonano nawierzchnię z faszyny ograniczonej dylami dębowymi. W czasach późniejszych (około połowy XIV wieku) była moszczona drewnem. Pomimo, iż moszczenia tego nie uchwycono na całej szerokości, z dużym prawdopodobieństwem można założyć, iż takie właśnie było. Materiał zabytkowy pozyskany w trakcie prowadzenia prac ziemnych był stosunkowo nieliczny. Były to głównie fragmenty ceramiki naczyniowej, fragmenty kafli i szkła (między innymi duży fragment nóżki kieliszka XVII/XVIII-wiecznego) oraz nieliczne fragmenty przedmiotów skórzanych i metalowych.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w archiwum PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

OSTRÓDA, st. II, gm. *loco*, woj olsztyńskie, AZP 25-56

- zamek późnośredniowieczny (XIV-XV w.)

Badania wykopaliskowe, wyprzedzające budowę, przeprowadzone przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez Stowarzyszenie na Rzecz Muzeum Regionalnego w Ostródzie. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 90 m².

Badania archeologiczne w rejonie gdaniska miały na celu odsłonięcie i zadokumentowanie elementów architektonicznych obiektu a także całkowitą eksplorację jego nawarstwień. Były one związane z pracami na rzecz zagospodarowania przestrzennego terenu wokół zamku, a co za tym idzie planem uczytelnienia gdaniska w terenie. Wykop założono przy północnym skrzydle zamku na przedłużeniu korytarza prowadzącego w kierunku danskera. Ponadto w tym samym rejonie obiekt ten zaznaczył na planie zamku Steinbrecht. Wykop, który pierwotnie miał wymiary 2 x 10 m, po wielokrotnych zmianach związanych z odsłanianymi elementami osiągnął wymiary 2 x 20 metrów, przy czym w miejscach wystąpienia filarów rozszerzano go zgodnie z ich wymiarami. W ten sposób odsłonięte trzy filary w rzucie prostokątne o wymiarach 5 x 2,6 m (1 filar), 5,6 x 2,9 m (2 filar) i 8,2 x 3,2 m (3 filar) i oddalone od siebie o ca 3,8 i 3,9 m. Pomimo bardzo utrudnionych warunków pracy związanych z silnie podsiąkającą wodą gruntową wykop niemal na całej długości doprowadzono do poziomu zalegania calca. Jedynie przy samej ścianie fundamentowej północnego skrzydła zamku nie udało się osiągnąć poziomu zalegania nawarstwień calcowych, a tym samym spągu ławy fundamentowej. Woda w tym miejscu przybierała z taką samą intensywnością, co możliwość jej odbierania przez pompę.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono między innymi, że przy budowie północnego skrzydła zamku używano z całą pewnością szalunków, podobnie zresztą jak w przypadku partii spągowych filarów gdaniska. Ciekawostką jest tutaj fakt, iż nawarstwienia związane z użytkowaniem tego przybytku, w postaci zlasowanych fekalii i dużej ilości odpadów drewna, wystąpiły nie między 2 i 3 filarem, a między 1 i 2. Natomiast między 2 i 3 filarem uchwycono jedynie nawarstwienia zasypiskowe w stropie oraz naturalne warstwy wodne w postaci torfu i roślinności wodnej. Ponadto w miejscu tym wystąpił rodzaj „chodnika” drewnianego ograniczonego pionową deską od strony północnej, a biegnącego po osi wschód - zachód, a więc wzdłuż przebiegu fosy i równoległe do filarów gdaniska. Ze względu na niewielką szerokość wykopu interpretacja tego elementu na obecnym etapie nie jest możliwa. W miejscu tym nie stwierdzono obecności nawarstwień, które można by wiązać z użytkowaniem latryny. W związku z tym zaistniała konieczność kontynuowania badań zarówno w kierunku zachodnim między 2 a 3 filarem, jak też wydłużenia wykopu w kierunku północnym (rzeki Drwęcy). Niestety ograniczenia czasowe nie pozwoliły na ich wykonanie w roku